

Hemvännen.

N:o 13.	Lördagen den 30 April.	1892.

Denna nummer af „Hemvännen“ har 8 sidor.

Det är nu fulla tre veckor sedan den sista nummern (12) af „Hemvännen“ sett dagens. Påskhelgen äfvensom brist på tids hafva nämligen hindrat signor Elia från att sysselsätta sig med sitt tidningsbestyrkande under dessa veckor. Såsom en ersättning för dem, hvilka möjlighets intressen sig för „Hemvännen“, innehåller denna nummer dubbla antalet af det bestyrkda eller 8 sidor. +

Remercément. Signor Elia serait un ingrat, s'il laissait échapper une si belle occasion sans témoigner sa reconnaissance la plus vive pour les beaux cadeaux dont on lui a fait présent de toutes parts le 17 Avril.

Signor Elia.

Pristäflan! I nästa vecka anställs ånyo en pristäflan — men denna gång en af hett annat dag än de föregående. De som hör i önska deltaga, ega infinna sig hos Signor Elia Onsdagen den 4 Maj klockan sex före eftermiddagen.

Signor Elia.

En far lekte med sin lilla son. „Pappa!“ saade denne, „när jag blir så hög som dörren där, då är jag ju inte	liten mer?“ — „Hej,“ svarade fadern, „du är en stor best.“ — „Pappa är ännu längre än dörren, tro mig,“ sifvöll gossen.

+ För vinnande af mera uttrymme hafva de af signatren R. S. godhetsfallet instånd planterna ikke i deras nummers ännu intarjits.

Västomens Källa.

Ivenne berättelser af Signor Elia.

(Forts. franciæ).

Borgmästaren, baron Stjernstedt
var en ganska framstående jurist. För
än han tillträde denna sin post,
hade han i flera år verkat som advo-
kater och gjort sig känd genom en mängd
lyckligt afslutna processer. Därutöver
han författare af kvarje hundr. juridiska
läro- och handböcker - ja, han hade
som borgmästare till och med vägit på
blivorna en samlings diktter, hvilken dock
ej rönt stor framgång.

Alla dessa arbeten upptog helt och hållit den sharpinnige och kloke, aldrun något ej endomlig Herrns tid, så att han ej hava egena många stunder åt sin family. Och det var en lycka för honom, att arbetet var hans högsta nytta, ty hemlighet erbjöd honom inga förtroelser. Han hade gift sig som ganska ung, mera till följd af sin förfädars önskan än af egen bejelse, med dottern till en rik adelsman. Redan under de första på en europeisk bröllopsresa tillbringata månaderna hade det akta laret lart hanna hvarandra och insett,

att de icke hörde till den kategorin af
kontraster, där subjekten överga i kontra-
den som höld och varme. Nej! Den arbeta-
samme, idige, hustige mannen hade
fatt en hustru, som hatade orden „ar-
betet“ och „moda“, som ej insåg hvilken
fröjd hemmet kunde skänka annars
än di dess salar voro uppfyllda af
„moda.“ Den eleganta damen, som
pladdrade fransyska som en papegoja
utan uppehåll och utan innehåll, had
svurit trohetssedan åt en man, som vis-
serligen kunde skrifa böcker och hålla
långa, finliga tal innan domstolen, men
icke underhålla den enklaste konve-
rsation i fremmandes sällskap.

Nog var ju detta en smul förargoligt, men snart vände de sig vid denna tanke, och då de återvändt ifrån sin "Tour", återtogo hvarandra sitt gamla liv medställt, d. v. s. Baronen i sitt arbetsrum och baronessan i salongerna, var se sig hemma eller borta. Salunden förflöt deras liv, medan familjen förförades med en dotter, en son och åter en dotter.

Sonen var Carl, och vid tiden för
vår berättelse var hans äldre syster 17
och yngre 13 år gammal. Antos-
nette, den äldre, var sin moders

afbild, då det däremot var svårt att bestämma, hvem Elisabeth, "Lise" hatalad, brändes på. Tillsvidare var hon blott en yrkhatta, som vid alla passga tillfällen gjorde fortvät åt sin høyförmåna mademoiselle syster och grilade med sin bror.

De båda flickornas eller egentligen numera blott Lises uppfattan sköttes helt och hållit af en särdeles bildad, äldre, pedantisk fransysk guvernör, då däremot Carl var lemnad åt sig själf och sin skola.

Huikken sorglig följde detta hede, hafva vi af det föregående sett. Kommen i dalgång kamraternas saltskap, hade han motståndslöst låtit locka sig in på farliga vägar. Hans begrepp om det rätta hede dessutom betydligt förvirrats af mycken läsning af "inrensanta rofräromancer," hvilka kammaletta rekommendent och huikke han obekränt kunde fördjupa sig i på sitt eget rum, dit hvarken fader eller modern någonsin stuckit sin näsa. Ty fader trodde sin pligter emot sin son vara uppfyllda, då han betraktade hans betyg och berönde eller ladelade dem, på samma sätt som

modern, då hon förstökte sin son ett guldmynt di och då och låt honom delta i den konversation, som på hennes riche-visitdagar förfördes emellan henne, guvernörten och Antoinette uti salongen efter midagen.

Föräldrarna visste alltså ingenting om Carls förehafanden.

I stadenus butiker hade man märkt att di och da diverse smäckor försågo, och man hade äfven mistänkt, att dessa tillgrepp utfördes af pojkar, men naturligtvis hade ingen kommit på den tanken, att Carl Stjernstedt var inblandad, och förfört utfordrade med en sådan fintlighet och vana öuositet, att man ej ännu öfverraskat någon och sade ej ^{fugnde} framte bevis.

Dagen tränger sig knappast igenom den elegent möblerade salongens fyra fönstergardiner af siden, så att en angenäm halfdager herrskar i rummet, där baronessan Stjernstedt ligger på en sofa, fröken Antoinette makligt sträcker sig i en laüstol, ^{mademoiselle Condé} guvernörten rak som en eldgaffel sätter på sin stol och Carl göd delsamma, ehu i en nagiöt begrämne prislys — alla kring det med plancherer och albums prydda divankordet ^{förtz.}

Ett och hvarje ur Plan- delsgeografin.

1. Om handeln i allmänhet. (Efter J. J. Egli).

Med handel förstas den på överenskommelse grundade omställning, genom hvilken varor ombyta egare.^x

Eftersom varornas omställning närmast beror af deras produktion (frambringande), blir också kunskapen om denne sista nämnda viktigaste valen för Kunskapen om varuomställningen.

Varorna indelas i råvaror (naturprodukter) och förarbetade varor (konstprodukter). De förra är gas, vatten och mineralier; såsom råvaror betraktas även sådana djur- och väldelar, som undergått alls ingen eller en blott ovesundlig förändring, t. ex. färull, kaufröbak.

Underhållandet af nyttiga djur kallas boskapshötsel. I naturligt samband med denna ställer man även jagten, d. v. s. jagen- det af land- och luftdjur, samt fisket, fangan- det af djur lefrande i vattnet.

Odlandet af nyttige växter kallas jord- bruk. Under denna rubrik innefattas även de växtprodukter, som vinnas utan nägon mänskansk egen åtgård.

Med bergbruk förstår man upphem- fandet och tillgodogörandet af min-

^x I handeln anträdes vanl. ett allmänt överenskommellet byttemodel (foreträdesvis penningar); sedan handel kan kallas egentlig (kö-penning) i motstil till blyfashandel, som levererar "vara mot varu".

Förändret af varorna betecknas med benämningen industri (konst- och näringstill).

Hämmene förarbetades förron uteslutande för hand och med tillhjälp af enkla verktyg, så kallade verkstäder och var sålunda blott handverk, t. d. vafrieriet.

Men behovet har blifvit mer utvidgade och mangfaldigare; behovet lände menistan att nyttja till förfärdigat, och för en mång uppfinnningar och förbättringar ha av sita skuld hos uppfinningsrika hufvudens efterinname, deras experimenter och lyckliga insiffrer. Men icke sällan också hos slumpen. Ist. f. Spinnrocken ega vi t. d. stor spinnmaskine, hvilka — uppställda i egna därtill afsedda byggnader, fabriker — på samma tid förvälta tusen- faldigt arbete. På detta sätt har i många riktningar handverket utbildat sig till fabrikation.

Konstprodukterna sönderfalla särskilt i: 1) manufakturer och 2) fabrikater.

Kännedomen och förfärdigandet af maskiner af olika slag utgör uppgiften för mekaniken.

Teknik kallas sammanträningen af de förutvandet af en industri bestämmade regleras, alltsi: konstfördighet.

Tekniken är mekanik, d. den förändrar varorna blott till formen, men mekanik, d. den förändrar dem till naturen. (Forts.).

^x Samma industriegen (t. d. bopullusproducent) kan vara både handverk och fabrikation, så att ofvanstående skillnad till en del förlorar sitt betydelse och t. s. "Dingligt tal ej si rogozalitages".

är ni tankar.

Ant. Härn Margherita, jag skall få
jämföra mig med att se om jag är nöjd. Men ännu
jag vill ge er goda nyheter; min hushållare
har slutligen utlyst sitt nya pris.

Bett. och Margh. Värligheten? Att
hur?

Ant. Att signor Bernardino, men
jag kan icke tro att saken är af längre
natur.

Bett. Hvarför ej? Signor Bernar-
dino är en förländig man.

Margh. Men tank hjället sam-
manträffande! Förvar förmönde jag att
det nya huset var glansande upplyft,
att signor Gottardo var där med ett g-
bande väldskap, med ett ord, i rela-
huset herrskade rörelse och lit. Jag
gick nyfiken att få veta, hvad derna
främmande betydde, jag begär mig till
signor Charta som är en god manigum-
man, hon förklarade mig numrorna och
sade, att huset snart skulle bli utlyst.

Ant. Det enda skulle hafva skett
och numrorna har ni dragit föri?

Margh. Ja visst! de är 5, 62,
29. Skada, att jag ej kunnat uppförra
mer än 2 lire.

Ant. Hvarför har ni ej satt era
öghängen? Halskedan och alla andra dyr-
bara hafva redan gått upp i rök, hvarför
äcke också slå i blicken det sista guld-
mycket?

Margh. Herr Antonio kann ej
afhålla sig från att kraunka mi.

Bett. Ahnej, signor Margherita,
signor Antonio hör det till ett ejt
lekska, emedan vi se, att denne passion
förföljer eder och shall komma att besöftra
eder afren kvilan.

Ber. (intradande). Signore, jag hela-
ar. signor Antonio, tjänare. Ni signor
Gottardo hemma? (Alla bevarar hars
(helsing)!

Bett. Iché ännu, men det skat
* Ta it. cabalista = en som spår stecken och siffr

ej drogi länge, innan han kommer. Jag troo
tar mig, signor Bernardino, med att nu
kommer att bebo det nya huset och viss
världen att vi en man med förländ.

Margh. Var dock, signor Bernardino,
försiktig!

Ber. Min damer, varer ej rätta.
Spökena är rätta för mig, men ej jag för
dem.

Nane (intrader). Meneghina har
givit mig stampion för signora Charr
Gherita.

Margh. Gif mit! Signor Maria-
na, var god och se, hvilka numrora är
dragna!

Maria. (gör en rörelse af öfverrak-
ning). Stora ber jag!

Margh. (nyfiken). Hvar da?

Maria. Serdiana!... Ni har
gjort en tatu, se här numrorna: 5, 11,
29, 17, 62...

Margh. (rusar upp och visar den
största glädje). God var löf! Jag visste
väl, att han ej förgifvit mig, nu är
jag lycklig!

Ber. Jag gratulerar er, signora
Margherita!

Margh. (hela glädje). Ni har hemnat
lyckan med er af mig.

(Ant., Bett. och Nane tala sätta
med hoanandra).

Nane. Perbacco! Jag har ej hittat
därpå, annars hade jag ej gett stampio-
nen af henne, innan jag visat den af
huskond.

Ant. Vi måste dock säga det af her-
ne... det är värligheten en underbar hä-
delse!

Bett. Men långsam, så man kan bli to-
dig... Hven hade lättast läkt det?

Margh. Hvar allt det säga, att vi an-
dra ären helt lugna, och ej alls deltagen
i min glädje. — Hanske vd afundas mig min
lycka! — Nane! tag min locksedel och gratt

läsa ut min tern.

Nane. Signora Margherita, haf di
tillkomst tills husbond kommer hem.

Margh (ölahyst). Nej! nej! ga' ge
nast, jag vill hafrä min tern. Om ej ni
vill ga', shall Signora Mariana ga'.

Ant. Lagnu er, säger jag, lagnu
er. Jag ~~måste~~ säga er, att edra silen-
vor ej varit desamma...

Margh (rasande). Hete? hva' förfog
n. O, jag släckne!... O, jag olycklig!
... Se här olyckan att vara blind! (begyn-
ner rasa).

Scen IX. Desamma och Gottardo.

Gott. (inträder och stänger hopen). Hord
vill detta säga... Hvad betyder denne jum-
mer?

Margh. Ach, kärre hore!... jag
är bedragen!... Jag är olycklig!

Nane. Signora Margherita har vunnit
en tern.

Gott. Hå, nu är ni då ju just för den punkt
jag ville, då ni ej olycklig, och om ni vore fö-
rtändig, vore ni ej endast lycklig, utan ni
kunde också ge en stat åt er systerdotter,
för svitiken ni, som ni säger, körar er för att vinn-
ga på lotteriet. Sedan ni haft den olyckan att
förlora synen, så, kanske för att fördripta tiden
har ni bestöt er in på spelet om pengningar; så
länge saken holl sig inom behöriga gränser,
sådå ingenting, men då jag sedan säg, att
du varit där till en skadlig passion, gaf jag
befällning åt alla i huset, med straff af
fremstas förlust, att överlempna åt mig alla
de pengar ni ville bortkasta på lotteriet.

Ant. Och jag ^{har} nog fort räkning
över.

Ber. Detta kallas att handla som en
man med förlust.

Gott. Nu är redan 10 år förgångna
under hvilken tid ni kostat er jag och
natt för att vinna en tern. Nu är den lyck-
lige ingen kommen! Nu här vi slutligen
vunnit de si innerhögt efterlängtade ternen.
Nu återskar att vänta om denne tern har
utjämnat de förluster du gjort tills nu.

Ni har ej endast hvarje år förlort er pension
på 200 scudi, utan dertill nästan allt hvad er
egt, hvilket allt tillsammans gör 3000 scudi;
er tern inbringja ~~dig~~ 900 scudi; fölgaktligen
har ni ännu en ~~fordel~~ på 2100 scudi.

Ant. Se där hvilken skön röst det är
att dräga på lotteri!

Gott. Långt ifrån att stäfji er pas-
sion skulle denne tern ännu mera rela-
desamma, och jag säker på, att ni konse-
merat denne tern ond det lilla, som ännu
återstår af er egendom, på nya jörsäk, och
sedan trädde in tagit er tillfogjt till att göra
na shulder och delpit oijalpigen olycklig.

Ber. Ja, kär Margherita, detta hade
dant den lott, som väntat er.

Gott. Men nu: de 3000 scudi, som
jag förrarat åt er, skola samlas och depor-
meras, på det de må bärta frukt, och ni
kan efter behag förfoga över dem med nio
kor, att ej spela på lotteri. Ni är rik nog
att kunna lefva ganska begagnat.

Margh. God välsigne er kär signo
padrone. Jag binner och tilltar mitt fel.
Jag shall aldrig mera spela på lotteri.

Alla. Bra! Defre Signor Gottardo!

Gott. Nu skola ~~v~~ ja och uppförda oss
med litet mat. Signor Bernardino, kom med
mig, så shall jag ge er nycklarna.

(Alla aplåsna sig, utom Antonio
(Fott.).)

Harz är allmänt bekant som det vätta stånd-
hallet för Tysklands bergbruk. Kolare, bergmän,
hyttearbetare, bärplöckare och andra finna förfogni
i denna bergstrakt; men folket gen Harz tycker om
"hela hopen" och är i allmänhet färgt. Förfogende
teckning af dera beprädstade är ganska tråffande:

På lördags aftonen spar man ej på mat och drygd,
ty aftonungdomen har då haft med sig vackolönen.
Ja tigoren och vorsogen lever man som man kan:
på förtidens och fredagens dagar lägger man upp
dit, och när glöder sig ut den kommande lördagen.

Hvarjehanda företeelser i naturen.

16. Underbart fina löjdföremål.

I tjugonde året af drottning Elizabeths i England regering förförde en grossmästare vid namn Mark Scaliot ett läs, som bestod af elva särskilda stycken af jäm, stål och koppar, hvilka alla med dertos hörande myckel icke vägde mer än omkring ett och ett halft korn. Han gjorde äfven en kedja af guld, hvilken bestod af fyra hundra länkar, och efter att hafta fastat densamma vid före nämnde läs och myckel, satte han kedjan kring halsen på en löppa, hvilken med lätthet drog den. Allt sammans, läs, myckel, kedja och löppa, vägde icke mer än omkring två och ett tredjedels korn.

Oswaldus Northingerus, hvilken var ryktbarare till och med än Scaliot för sin yttre förtjänta förmak, sätter hafta förförget ett tussu sex hundra skalar af svarvadt elfenben, hvilka alla i hvarje del varo fullständiga och likant så sma och flna, att de alla på en gång kunde synnas i en kopp, urhållad ur ett pepparkorn af vanlig storlek. Johannes Skad från Michelbrach tog detta underbara arbete med sig till Rom och visade det för pape Paul V, som såg och räknade alla skalarna med lillhjälp af ett par singlar. De varo så sma, att de för blott ögat nästan varo osynliga.

Skämt, Anekdoter m.m.

Fruerna likt. „Kara Raoul! Som jag för tillfället intet har att göra, skriver jag nu till dig. Men som jag nu meri icke har nåjt att säga, sluter jag här.
Den Cécile“

En bonde blev åklagd för att ha slagit ihjäl sin grannas hund med en spade. „Du säger alltså, att du slagit den hund för att talet den?“ frågade domaren. „Ja, si, Herr domaren.“ „Ha, hvarför gaf du den hund ej ett lathur slag med skaftet?“ försvarade han ej, att när man rappar hundens spada...?“ „Ha, men si, nadi' domare... int' bet ju den räckan mej heller må' svassa, int, vitt si.“

Jesuiten Johannes Ferrarius hade i sin ego trähäxaner, af hvilka hvar och en tillika med vagn, hjul och annat omhörligt tillbehör utvecklades kunde synnas i ett urhålladt pepparkorn af vanlig storlek. En artist vid namn Claudius Gallus föreviade för händialem af Ferraria, tif. polytus d'Este, en samling vni, högt upp i höga träd sittande fåglar, hvilka med tillhjälp af ett vattenverk och en genom stammar och grenar sättredt vattledning fingo att spänna och flata med vingarna, men, då plötsligt en uggle framkom ur en till samma konstruktion horande buske, blefvo de genast förstunnade och lego.

17. Silke.

Silke produceras af flere skyndningsfjärilar (spinnare), synnerhet af den kinesiska silkesmarken Bombydomini. Där, ven är vid pass 30 dygn gammal, spinnar han omkring sig en pupphylsa af silkestråder, hvilka utdöges ur tråd på hufvudet befintliga hår. Sypphytan (kokongen) afnyttes och tråden förs i handel som särkille. En tråd är ofta 1000 dm lång, och runt 1000 spindlar ge ett skälp. Silke. Ta ett lodge vid pass 6000 egg. Silkesmarken är den viktigaste insekts, ty den beroes sysselsättning af en stor mängd ödlare, fabrikanter och köpmän och kommer oft dyrt men kost bekämpningsmedel. Den skiljer i art. på detta meller
a) Håla typer, t. ex. taft, b) Kyprade, t. ex. attas, c) fagonnerade med monter, d) sammetslida, t. ex. sittessammet, phys. — Efter afnytningen föje såsom hufvudsjörom i denne industrigen särkils förrande och värande, apprettering och färgning. — Silkesproduktionen härrörar från Kina, men bedrives nu synnerhet i Italien och Frankrike (söder).

Meteorologiska observationer.

Hjors termometer hvarje dag kl. 12 fl. o. m. d. 19 jan. 1892

Sönd. den 10 April	+8° C.
Månd. den 11 April	+7° C.
Tisd. den 12 April	+2° C.
Onsd. den 13 April	+2° C.
Torsd. den 14 April	+4° C.
Fred. den 15 April	+3° C.
Lörd. den 16 April	± 0° C.
Sönd. den 17 April	+4° C.
Månd. den 18 April	+3° C.
Tisd. den 19 April	+4° C.
Onsd. den 20 April	+3° C.
Torsd. den 21 April	+4° C.
Fred. den 22 April	+4° C.
Lörd. den 23 April	+4° C.
Sönd. den 24 April	+5° C.
Månd. den 25 April	+6° C.
Tisd. den 26 April	+7° C.
Onsd. den 27 April	+7° C.

Torsd. den 28 April +8° C.
Fred. den 29 April +10° C.
Lörd. den 30 April +6° C.

Rebus, gätor m.m.

Lösning på galorna i nr. 1) Hjölträcken. — 2) Ryttaren, sadeln och hästen — 3) Gropen.

1) Tvonne skepp på Sora havet segla, segla upp hörigt, — aldrig räka de varandra.

2) Mitt första är hundallah, da de i lifvet fram sig ta! Mitt andra är der tilla ord, Hvarpi så mångens lycka b'z. Mitt tredje är ett namn så känt för den som egens hämn lärt.